

'In mijn tijd waren bakkers en slaggers er nog, zoals slager Nico van der Laan op nummer 11. Nu is alles weg'

Hendrik Battjes van Grachten 9+ maakt zich zorgen om de onstuitbare vercommercialisering van de Negen Straatjes → 12

Jubiläum Nieuw en Meer kan tot zeker 2041 blijven

Al 30 jaar een kunstig succes

Creatieve woon-werkpanden staan in de hele stad onder druk door oplopende grondprijzen, maar ateliercomplex Nieuw en Meer, dat afgelopen weekend zijn 30-jarig bestaan vierde, heeft daar opvallend genoeg geen enkele last van. Wat is het geheim?

Josien Wolthuizen
AMSTERDAM

Het is een absolute A-locatie, de landtong waar meer dan honderd kunstenaars een atelier hebben. Ingeklemd tussen de Zuidas en Schiphol, midden in het groen aan de rand van de Nieuwe Meer. De ateliers horen bij Nieuw en Meer, dat zichzelf een kunst- en bedrijventerrein noemt. De weg ernaar toe leidt – althans op de fiets – door de prachtige natuur van de Oeverlanden.

Deze zomer bestaat Nieuw en Meer, dat ooit werd gekraakt, dertig jaar. De viering van het jubileum dit weekend werd bij wijze van een experiment uit handen gegeven aan een grote groep buitenlandse kunstenaars. In samenwerking met kunstenaars van het complex bouwden ze op het terrein en in de natuur eromheen allerlei bijzondere installaties.

Het was Marco van Basten die de groep kunstenaars op 25 juni 1988 de helpende hand bood bij het kraken van hun plek. Voor die tijd werd die door het leger gebruikt als opslag voor munitie. Door het doelpunt van Van Basten en de daardoor gewonnen EK-finale had de politie iets anders aan haar hoofd. De kunstenaars konden ongestoord hun gang gaan.

Nieuw en Meer is ooit weliswaar gekraakt, het is anno 2018 een van de meest aangeharkte

kunstterreinen van de stad. De gigantische gebouwen waar de ateliers in zitten zijn goed onderhouden. Kozijnen zitten strak in de verf, op het dak liggen zonnepanelen. Nergens is roep te zien.

Erfpachtcontract

Het is tekenend voor Nieuw en Meer, dat al sinds de kraak goed georganiseerd is. "Toen ze over het hek klommen, lag er meteen al een protocol klaar wat er moest gebeuren," vertelt Semna van Ooy, die zelf twee maanden later een atelier betrok op het terrein en er nog altijd zit. "Er moest zo snel mogelijk met de gemeente worden gesproken. Er werd vanaf het eerste moment gekoerst op legalisering."

Nieuw en Meer zocht contact met de gemeente en liet kunstenaars vanaf het eerste moment huur betalen om te laten zien dat ze niet zomaar een groep krakers waren op zoek naar gratis atelierruimte. Het geld werd opgespaard om het terrein op te knappen. Drie jaar later tekende het bestuur het erfpachtcontract met de gemeente en was de legalisering een feit.

Nieuw en Meer onderscheidt zich daarmee van andere kunstcomplexen en broedplaatsen, die veelal worden gefinancierd met subsidies. "Wij zijn volledig zelfstandig," zegt Van Ooy. "Als je subsidie krijgt of op een gekraakt terrein

zit, bepaalt de gemeente wat er gebeurt. Wij doen dat zelf."

De ateliers in het gebied, die worden verhuurd tegen relatief lage vierkantmeterprijzen, zijn gewild. Er zitten grafisch ontwerpers, beeldend kunstenaars, maar ook videomakers. Nieuw en Meer probeert jonge kunstenaars een plek te bieden als er een atelier vrijkomt.

Nieuw en Meer wil ervoor zorgen dat het omringende gebied vrij blijft van grootkapitaal. Toen woningcorporatie Rochdale een paar jaar geleden een hotel wilde bouwen op de kop van de landtong werd dat door de kunstenaars bij de rechter tegengehouden. Hetzelfde gold voor een mountainbikebaan. "Het is niet zozeer een

bedreiging voor ons, maar we vinden dat het niet strookt met onze visie voor het gebied waar Nieuw en Meer onderdeel van is. We voelen ons verantwoordelijk om invloed uit te oefenen op besluiten die worden genomen," zegt Van Ooy.

Belang voor de stad

Nieuw en Meer kan voorlopig op de landtong blijven zitten: het erfpachtcontract loopt tot 2041. Met allerlei initiatieven proberen de kunstenaars de gemeente te overtuigen van het belang van hun aanwezigheid voor de stad (zie kader). Of ze niet bang zijn daarna toch te moeten wijken? Van Ooy: "Ik twijfel er eigenlijk niet aan dat we mogen blijven."

→ De ateliers van Nieuw en Meer worden bevolkt door kunstenaars van meerdere disciplines. FOTO JEAN-PIERRE JANS

Nieuw en Meer

BRON: MAPSANEWS © JG/HET PAROOL

Rafelranden weg

Tijdens het jubileumweekend van Nieuw en Meer is de nieuwe kaart van de Culturele Stelling van Amsterdam gepresenteerd. Het initiatief bestaat sinds 2011, maar moet met de nieuwe kaart een nieuwe impuls krijgen. De Culturele Stelling van Amsterdam werd in 2011 bedacht als een initiatief van woon-werkpanden en vrije culturele ruimte tegen de verkapitalisering van de stad.

"De vierkantmeterprijs in Amsterdam staat zwaar onder druk," zegt Odile Lemstra, die

namens Nieuw en Meer bij het project is betrokken. "Veel kunstterreinen worden bedreigd, zoals NDSM en Tetterode. Door het grote geld stijgen de huren razendsnel. Rafelranden worden daardoor steeds meer aangeharkt. Met de Culturele Stelling willen we ons hier tegen verdedigen en elkaar daarin steunen." De initiatiefnemers van de Culturele Stelling gaan binnenkort inspreken in de gemeenteraad om hun standpunten over te brengen.

OOST Coffeshop Los Angeles dicht na explosies

Coffeshop Los Angeles in de Derde Oosterparkstraat is per direct en voor onbepaalde tijd gesloten. Zaterdagochtend vroeg ontploften meerdere zware vuurwerkbommen voor de deur van het pand. Verschillende panden en auto's raakten beschadigd. De ruiten van de coffeshop werden uit de gevel geblazen. Volgens burgemeester Femke Halsema is door die ontploffingen 'ernstig gevaar voor de openbare orde' ontstaan. "Een dergelijk incident in de openbare ruimte brengt de veiligheid van omwonenden en voorbijgangers ernstig in gevaar en tast de openbare orde aan." Daarom wordt het pand voor onbepaalde tijd gesloten.

VUMC Berisping na misbruik van dna-materiaal

Het Lowi, het hoogste adviesorgaan voor wetenschappelijke integriteit, heeft hoogleraar pathologie Chris Meijer van het VUmc berispt. Uit een nog te publiceren advies blijkt dat hij zonder toestemming dna-materiaal van vrouwen heeft gebruikt voor commerciële doeleinden. Ook heeft hij zakelijke belangen meermaals niet gemeld: bij zes wetenschappelijke publicaties, bij het indienen van een onderzoeksvoorstel en bij adviezen over het landelijk bevolkingsonderzoek naar baarmoederhalskanker. Volgens het Lowi is sprake van 'schending van de wetenschappelijke integriteit', het zwaarste oordeel dat het kan vellen.

'We zijn studenten, geen criminelen'

Josien Wolthuizen
AMSTERDAM

28 demonstranten die vrijdag waren aangehouden bij de ontruiming van het P.C. Hooftuis in de Spuistraat moeten zich in november verantwoorden voor de rechtbank omdat ze hun identiteit niet bekend hebben gemaakt. Studenten meldden dat het er bij de ontruiming fysiek en verbaal hard aan toe ging.

31 arrestanten hebben een nacht doorgebracht in de cel en zijn zaterdagavond allemaal vrijgelaten, 3 van hen hebben wel hun identiteit gedeeld en een boete van 150 euro gekregen. De groep was aangehouden voor lokaalvredebreuk, omdat ze niet in het pand mochten zijn.

Een van de arrestanten, die zich met een aantal andere studenten tijdens de ontruiming had schuilgehouden, werd 's nachts ontdekt door de beveiliging en door de gealarmeerde politie aangehouden. De anderen wisten ontkomen.

Blauwe plekken
Sebald van der Waal van protestbeweging Humanities Rally, die was betrokken bij de bezetting, spreekt van een 'agressieve ontruiming'. Een aantal studenten zou zijn mishandeld. "Fysiek ging het er hard aan toe: mensen werden op hun neus geduwd tot die bijna brak en geschopt en geslagen. De ME'ers waren verbaal heftig. Veel mensen werden uitgescholden. Veel namen vrouwen zijn gekleineerd." Volgens Van der Waal hebben veel studenten blauwe plekken overgehouden aan de ontruiming. Een van

'Het is niet zo dat wij het leuk vinden om te bezetten. Het is heel stressvol'

Het P.C. Hooftuis wordt vandaag schoongemaakt. Dan zal ook de schade worden geïnventariseerd.

de arrestanten die een paniekaanval kreeg, zou medicatie zijn onthouden.

Een woordvoerder van de politie: "Het staat ze vrij om aangifte te doen. Ik zou in algemene zin willen zeggen: als je naar de beelden kijkt, kan je wel zeggen dat we heel zorgvuldig en professioneel mensen hebben aangehouden of verplaatst."

Werkdruk

De demonstranten, die zich hadden verenigd onder de naam Autonome Universiteit Postcolonial House, hadden doorgebracht in de cel en zijn zaterdagavond allemaal vrijgelaten. Ze vinden dat het kabinet en de EVA te weinig doen voor meer diversiteit en verbetering van het onderwijsniveau. De werkdruk zou bovendien te hoog liggen.

Geert ten Dam van het college van bestuur had aangeboden over het onderwerp te discussiëren in De Balie als de bezetters het gebouw zouden verlaten. Die gingen daar niet op in. Een poging van burgemeester Femke Halsema om met een gesprek een ontruiming te voorkomen, mislukte. Haar werd de toegang geweigerd.

Volgens Van der Waal ligt dat genuanceerder. "De burgemeester had aangegeven dat de ME na het verstrijken van het ultimatum binnen zou komen om ons uit het gebouw te halen. Daar waren we ons op aan het voorbereiden. Toen stond ze ineens zelf voor de deur. We zijn een democratisch orgaan, dus wilden we eerst met elkaar overleggen over of we met haar in gesprek wilden. Toen is Halsema vertrokken. We hebben niet echt de kans gekregen om te overleggen."

"Het is ook heel gek om te zeggen dat je wilt praten terwijl buiten op de brug ME-bussen en politiepauzen klaarstaan om ons te ontruimen. We zijn gewoon betrokken studenten, geen criminelen."

De kritiek op de keuze voor een bezetting legt Van der Waal naast zich neer. "Het is niet zo dat wij het leuk vinden om te bezetten. Het is heel stressvol. Het zou mooi zijn als Ten Dam zich eens achter de oren krabt en zich vraagt waarom we tot zo'n actie overgaan."

Het P.C. Hooftuis wordt vandaag schoongemaakt. Dan zal ook de schade worden geïnventariseerd.

SAMEN ENERGIE INKOPEN

levert je scherpe tarieven op

SCHRIJF JE NU VRIJBLIJVEND IN en ontvang een gratis online speciaal met bespaartips

- ✓ Zonder gedoe
- ✓ 100% groene stroom
- ✓ Je overstap regelen wij

consumentenbond.nl/energiecollectief

Vol goede plannen?

Patrick Meershoek
AMSTERDAM

Gezocht: goede plannen voor het stadsdeel West. De hele maand oktober kunnen inwoners, organisaties en bedrijven plannen indienen op het terrein van duurzaamheid, groen en diversiteit.

Het bestuur van West stelt drie ton beschikbaar voor de verwezenlijking van de beste inzendingen. De plannen kunnen de komende maand worden ingediend. Inzendingen van buiten het stadsdeel zijn welkom. "Heel Nederland kan meedoen," zegt dagelijks bestuurder Jeroen van Berkel in een toelichting. "Als een organisatie uit Rotterdam een goed plan heeft voor West, nemen we dat graag mee."

De ingezonden plannen worden bekeken door het stadsdeel op de haalbaarheid en de kosten. Vervolgens kiest de stadsdeelcommissie uit het aanbod maximaal dertig plannen die na de jaarwisseling weer aan de inwoners van West worden voorgelegd.

Burgers betrekken

Van Berkel: "De bewoners bepalen welke plannen worden uitgevoerd. Zij krijgen daarvoor een brief thuis met een unieke code waarmee zij op de website een stem kunnen uitbrengen. In maart willen we beginnen met de uitvoering van de gekozen plannen."

De proef in West maakt deel uit van het voornemen van het nieuwe stadsbestuur om burgers beter te betrekken bij de besluitvorming. De vergo-

West wil ze weten

ting van de participatie is een van de speerpunten in het beleid van het in mei aangetreden college.

Het is meer dan een probeerseel, zegt Van Berkel. "Tot nog toe hadden bur-

Jeroen van Berkel
Dagelijks bestuurder Jeroen van Berkel van West wil graag de kennis van burgers gebruiken.

gers het recht van agendering, de mogelijkheid om onderwerpen op de agenda te zetten. Nu krijgen ze voor een deel van de begroting ook het recht van budget: waar moet het geld aan worden besteed?"

De opzet van de proef in West is afgekeken van het IJslandse Reykjavik, waar inmiddels bijna tien jaar wordt gewerkt met de methode. "Daar worden elk jaar honderden plannen ingediend," vertelt Van Berkel. "En er wordt heel veel gestemd door de inwoners."

In Reykjavik leidde dat ook wel tot voorstellen van IJslanders om bijvoorbeeld een standbeeld voor Lenin op te richten. Van Berkel is niet beducht voor gekke plannen. "We hebben goede ervaring met de Stem van West waarbij burgers agendapunten kunnen aandragen. Dat werkt prima."

Kritiek op participatie

Volgens de bestuurder is de inbreng van de burgers ook voor het bestuur

van belang. "Er zit ontzettend veel kennis en creativiteit in het stadsdeel. Burgers weten vaak meer van hun buurt dan bestuurders en ambtenaren. Die kennis willen we graag gebruiken."

Van Berkel kent de kritiek op de participatie. "Er worden soms ook fouten gemaakt, en dat kan voor burgers heel frustrerend zijn. Maar we streven naar maximale invloed van de bewoners. Soms kan dat, soms kan dat niet. Daar moet je vooraf duidelijk over zijn."

Die duidelijkheid zit ook in de proef verankerd. "Alle gekozen plannen worden op de website geplaatst. Elke gemaakte keuze zal duidelijk moeten worden gemotiveerd. En de voortgang zal door iedereen stap voor stap te volgen zijn."